

Ks. Wojciech Misztal

## Jubileusz i nadzieja nowego stworzenia

Dni Wielkiego Jubileuszu Roku 2000 od pierwszego przyjścia Chrystusa stanowią czas dziękczynienia oraz nadziei. Są także jubileuszem nowego stworzenia (por. 2 Kor 5, 17), które choć jeszcze nie otrzymało swojej pełni, to jednak ku niej zmierza. Ewangelia Ojca i Syna i Ducha Świętego, Dobra Nowina zbawienia, czyli pełni życia, mówi między innymi o nowym stworzeniu (por. 2 Kor 5, 17; Ga 6, 15), o nowym człowieku czy o nowej wspólnotie ludzkiej (por. np. Ef 2, 15; 4, 23–24; Kol 3, 10). Jeśli jest mowa o „stworzeniu” czy o „nowym stworzeniu”, to tym samym nasze serce zwraca się ku Początkowi oraz początkom wszystkiego, co stworzone. Byty stworzone od samego początku są ogarnięte w dającym im życie związku z Bogiem. Stworzenie jest dziełem miłości i objawieniem miłości Ojca i Syna i Ducha Świętego. Miłość ta uprzedza akt stwórczy, poczynając od nicości toruje drogę bytom stworzonym. Miłość ta jest obecna w akcie udzielenia istnienia. Nie opuszcza też ona stworzeń i potem. Ta miłość Boża otwiera drogę z nicości nieistnienia do pełni życia w wieczności zbawienia. Słusznie mówi się tu o Opatrzności czy o *creatio continua*<sup>1</sup> Stworzenia otrzymują istnienie od Boga i są jakby w każdej chwili stwarzane przez Niego. Dla człowieka to dzieło stworzenia jest drogą ku pełni wspólnoty – komunii z Ojcem i Synem i Duchem Świętym.

Całe stworzenie od samego początku zostało powołane do istnienia jako bardzo dobre (por. Rdz 1, 31). Od samego początku stworzenie było bardzo dobre i ukierunkowane na Dobro najwyższe (por. np. Kol 1, 15–18), na szczęście, na dzielenie istnienia i życia z Trzema, którzy tych darów udzielają. A przecież w sposób tak bardzo doświadczalny doczesność stawia nas wobec jeszcze innego faktu. Stworzenie stało się łupem Zła. Stworzenie zostało zniewolone oraz często bardzo głęboko

---

<sup>1</sup> Por. W. ŁYDKA, *Stworzenie*, w: *Słownik teologiczny*, red. ks. Andrzej Zuberbier, wydanie II rozszerzone, Katowice 1998, s. 554.

naznaczone przez grzech oraz przeróżne jego konsekwencje, jak np. śmierć, cierpienie. Stworzenie uległo degeneracji. Jednak nie zostało ono porzucone. Dzieło zapoczątkowane wraz z powołaniem go do istnienia nie zostało przekreślone czy zaprzepaszczone. Dzieje stworzenia są dziejami zbawienia, odrodzenia, wzrostu, nowego stworzenia (por. np. Ef 4, 11n).

## **Pierwsze stworzenie oraz konieczność i dar odnowy**

Jeśli mówimy o nowym stworzeniu czy o nowym człowieku, to tym samym sytuujemy wszystko w zasadniczej perspektywie odniesienia do Ojca i Syna i Ducha Świętego. Mamy Boży plan stworzenia i Boże dzieło powołania stworzeń do istnienia, do życia. Wszystko, co stworzone, zostało uczynione już na samym początku jako bardzo dobre. Objawienie, czyli słowo Boga skierowane do człowieka stwierdza to bardzo jasno i jednoznacznie. Jest to także jedna z pierwszych prawd otwierających Boże przesłanie zawarte w Piśmie świętym (por. Rdz 1, 1n). Od samego początku Bóg całkowicie angażuje na naszą rzecz wszystko: swoją miłość, wszechmoc, siebie samego. W ten sposób dzieje stworzenia będą jednocześnie od samego początku dziejami zbawienia, spotkania z Bogiem, który miłuje, tzn. daje życie. Równocześnie doświadczamy obecności grzechu, zła, cierpienia, przemijania, ulegania zagładzie, śmierci (...) Znane jest oczekiwanie na zbawczą przemianę będącą dziełem samego Boga, możliwą tylko dzięki Jego wszechmocnej dobroci, oczekiwanie na jakąś odnowę stworzenia<sup>2</sup>. Oczekiwanie to jest wyrazem ogromnej nadziei pokładanej w Bogu, znakiem miłości nie tylko do ludzi, ale i wszystkiego, co Bóg z miłości obdarzył istnieniem i życiem. U ewangelisty Starego Przymierza można znaleźć następujące Boże zapewnienie: „Albowiem oto Ja stwarzam nowe niebiosa i nową ziemię; nie będzie się wspominać dawniejszych dziejów ani na myśl one nie przyjdą” (Iz 65, 17). Ciesząca się prze-

---

<sup>2</sup> Warto przypomnieć, że oczekiwanie to znaczy nie tylko pisma Starego i Nowego Przymierza. Por. np. 4 Ezd 7, 75: „(...) po śmierci, teraz, kiedy każdy z nas oddaje swoją duszę, to czy zostaniemy zachowani w odpoczynku aż przyjdą te czasy, kiedy zaczniesz odnawiać stworzenie (...)?”. Przykłady innych tekstów tego rodzaju mówiących o nowym stworzeniu można znaleźć np. w: *La Bible. Ecrits intertestamentaires*, Edition publiée sous la direction d'André Dupont-Sommer et Marc Philonenko avec la collaboration de Daniel A. Bertrand etc., Paris 1987, s. 1425 przyp. 75.

ogromnym autorytetem Księga Izajasza ukazuje Boże działanie na rzecz człowieka i nie tylko niego. „Bo jak nowe niebiosy i nowa ziemia, które Ja uczynię, trwać będą przede Mną – wyrocznia Pana – tak będzie trwało wasze potomstwo i wasze imię” (Iz 66, 22). Przyszłe zbawienie jest odnowieniem, nowym stworzeniem. Jest skierowanym do stworzenia zaproszeniem do przyjęcia daru przywróconej wspólnoty ze swoim Panem i Dawcą życia. Oczekiwanie na naprawienie, na odnowę świata i człowieka nie są obce i Nowemu Przymierzu<sup>3</sup> Jakimkolwiek nie stałoby się stworzenie, jakimkolwiek nie byłby świat, to Bóg nie stał się nigdy Jego wrogiem, nie przestał miłować swojego dzieła, które powodowany miłością powołał z nicości do istnienia. Bóg to Ten, który stwarza i przywraca do życia, powołuje do istnienia i wskrzesza ze śmierci w pewnym sensie będącej przecież zaprzeczeniem Boga i Jego dzieła. Chrześcijanie wierzą „Temu, który ożywia umarłych i to, co nie istnieje, powołuje do istnienia” (Rz 4, 17). Ten, którego wyznają, tak bardzo „umiłował świat, że Syna swego Jednorodzonego dał, aby każdy, kto w Niego wierzy, nie zginął, ale miał życie wieczne” (J 3, 16). Nowe i ostateczne Przymierze jest wypełnianiem zbawienia ofiarowanego stworzeniu, światu, każdemu człowiekowi: „Albowiem Bóg nie posłał swego Syna na świat po to, aby świat potępił, ale po to, by świat został przez Niego zbawiony” (J 3, 17).

Mamy tu do czynienia nie tylko z nadzieją, ale także z obietnicą oraz jej spełnieniem. Co więcej: będąc świadkami wypełniania Bożej obietnicy oraz otwierając się na jej skutki, sami otrzymujemy udział w tym dziele. I tak Ewangelia według św. Mateusza przekazuje następujące słowa Chrystusa: „*Przy odrodzeniu*, gdy Syn Człowieczy zasiądzie na swym tronie chwały, wy, którzy poszliście za Mną, zasiądziecie również na dwunastu tronach, sądząc dwanaście pokoleń Izraela. I każdy, kto dla mego imienia opuści dom (...), stokroć tyle otrzyma i życie

---

<sup>3</sup> „Nowy Testament głosi wiarę w odnowę świata w Chrystusie-Odkupicielu, nazywając tę odnowę «nowym stworzeniem»” (W. ŁYDKA, *Stworzenie*, s. 554). Jeśli chodzi o koncepcję nowego stworzenia, np. w apokaliptyce żydowskiej, por. też np.: J. MURPHY-O'CONNOR, *The Second Letter to the Corinthians*, w: *The New Jerome Biblical Commentary*. Edited by Raymond E. Brown, S. S. Joseph A. Fitzmyer SJ., Roland E. Murphy, O. CARM., London 1992, s. 822, P. STUHLMACHER, *Erwägungen zum ontologischen Charakter der „kainê ktisis” bei Paulus*, „*Evangelische Theologie*” 27 (67), s. 1n oraz R. PENNA, *Problemi e natura della mistica paolina. Estratto da La Mistica. Fenomenologia e riflessione teologica*, I, Roma 1984, s. 207.

wieczne odziedziczy” (Mt 19, 28–29)<sup>4</sup> Boże Słowo Nowego Przymierza mówi więc o misterium, którego bogactwo i złożoność aspektów oddajemy np. sięgając po określenia paruzja, sąd ostatecznym, koniec świata, również jako o odrodzeniu. Kiedy zgodnie z wolą Chrystusa chrześcijanie modlą się: „Ojcze, (...) przyjdź Królestwo Twoje”, to proszą o dar odnowy dla siebie i wstawiają się o to samo za stworzeniem. Oczekują oni „według obietnicy, *nowego nieba i nowej ziemi*, w których będzie mieszkała sprawiedliwość” (2 P 3, 13; por. Ap 21, 1). Bóg, Ojciec i Syn i Duch Święty, zaprasza człowieka-stworzenie do udziału w dziele nowego stworzenia. „*Pokutujcie więc i nawróćcie się*, aby grzechy wasze zostały zgładzone, aby nadeszły od Pana dni ochłody, aby też posłał wam zapowiedzianego Mesjasza, Jezusa, którego niebo musi zatrzymać *aż do czasu odnowienia wszystkich rzeczy*, co od wieków przepowiedział Bóg przez usta swoich świętych proroków” (Dz 3, 19–21). To mające się dopiero dopełnić misterium nowego stworzenia już teraz kształtuje nasze życie. Co więcej: zostaliśmy powołani do bycia na właściwą Bożym planom miarę jego aktywnymi uczestnikami. „Gdy zaś ukazała się dobroć i miłość Zbawiciela, naszego Boga, do ludzi, nie ze względu na sprawiedliwe uczynki, jakie spełniliśmy, lecz z miłosierdzia swego *zbawił nas przez obmycie odradzające i odnawiające w Duchu Świętym*” (Tt 3, 4–5). Już otrzymaliśmy udział w odrodzeniu i w odnowieniu. W całej prawdzie słowo Boże może zaświadczyć: „Jeżeli więc ktoś jest w Chrystusie, jest *nowym stworzeniem*. To, co dawne, minęło, a oto *wszystko stało się nowe*” (2 Kor 5, 17). Teraz ważne jest właśnie nowe stworzenie, przynależność do niego, zmierzanie ku jego pełni oraz udział w niej (por. Ga 6, 15 oraz 5, 19–23; 6, 8).

Przesłanie to jest bardzo ważne. Znajdujemy się wobec oczywistości, że zbawienie – odnowa jest konieczne. Otrzymujemy poręczenie – ewangelię, że jest to możliwe. Co więcej, zostaje nam dane w nim uczestniczyć już teraz w naszym życiu doczesnym. Zostaliśmy powołani, zaproszeni do aktywnego udziału w tym dziele. Ta dobra nowina zawiera jeszcze i taki ważny punkt. Przyjęcie zbawienia – podjęcie daru odnowy w doczesnym teraz warunkuje pełnię zbawienia – odnowienia w wieczności.

---

<sup>4</sup> Por. ciekawy komentarz na temat tego tekstu u C. TRESMONTANT, *Évangile de Mathieu. Traduction et notes* Claude Tresmontant, Paris, 1986, 416n.

## Dar nowego stworzenia oraz jego adresaci

Kto już ma czy ma dopiero otrzymać udział w darze nowego stworzenia? Czy dotyczy ono każdego człowieka? Czy dotyczy ono nie tylko ludzi, ale także jakichś innych stworzeń, które w sposób definitywny z własnego wyboru nie zerwały z Ojcem i Synem i Duchem Świętym? Pełnia nowego stworzenia utożsamia się z wiecznością zbawienia. Jej uczestnikami będą zbawieni ludzie. Będą też mieć w niej udział święte duchy niebieskie. Na ile jednak danym nam jest rozumieć misterium zbawienia, to nie należy ograniczać Bożej hojności w obdarowywaniu pełnią nowego stworzenia jedynie do tych dwóch kategorii stworzeń<sup>5</sup> Jak widzieliśmy, już Stare Przymierze zawiera przesłanie o jakiejś Bożej zbawczej interwencji, która będzie dotyczyła nie tylko człowieka<sup>6</sup>. Według św. Pawła pragnienie zbawienia nie jest właściwe jedynie nam ludziom. Co więcej: mamy tu do czynienia z daną przez Stwórcę nadzieją na uczestniczenie nawet w wolności i chwale, jakich Bóg udzieli swoim zbawionym ludzkim dzieciom:

„Bo stworzenie z upragnieniem oczekuje objawienia się synów Bożych. Stworzenie bowiem zostało poddane marności – nie z własnej chęci, ale ze względu na Tego, który je poddał – w nadziei, że również i ono zostanie wyzwolone z niewoli zepsucia, by uczestniczyć w wolności i chwale dzieci Bożych. Wiemy przecież, że całe stworzenie aż dotąd jęczy i wzdycha w bólach rodzenia. Lecz nie tylko ono, ale i my sami, którzy już posiadamy pierwsze dary Ducha, i my również całą istotą swoją wzdychamy, oczekując przybrania za synów – odkupienia naszego ciała” (Rz 8, 19–23).

Dar nowego stworzenia, dar zbawienia jest ściśle związany z dziełem pojednania. Słowo Boże przedstawia także i pojednanie jako ofiarowane nie tylko ludziom: „Bóg był w Chrystusie jednając świat ze sobą” (2 Kor 5, 19)<sup>7</sup> Stajemy tutaj wobec misterium, które nas w zupeł-

---

<sup>5</sup> Por. M. BOUTTIER, *La vie du chrétien en tant que service de la justice pour la sainteté. Romains 6, 15–23*, w: *Battesimo e giustizia in Rm 6 e 8*. M. Bouttier etc. A cura di Lorenzo De Lorenzi, Roma 1974, s. 151.

<sup>6</sup> Temat ten znajdzie swoje rozwinięcie także w literaturze międzytestamentalnej czy apokryficznej. Szerzej por. np. J. R. LEVISON, *Creation and New Creation*, w: *Dictionary of Paul and His Letters*. Editors: Gerald F. Hawthorne, Ralph P. Martin. Associate Editor: Daniel G. Reid, Downers Grove–Leicester 1993, s. 189.

<sup>7</sup> Por. B. REY, *Créés dans le Christ Jésus. La création nouvelle selon saint Paul*, Paris 1966, s. 38n, który cytuje w tym kontekście Iz 43, 18–19 (LXX) oraz Iz 65, 19–

ności przerasta<sup>8</sup>. „Oczekujemy jednak, według obietnicy, nowego nieba i nowej ziemi, w których będzie mieszkała sprawiedliwość” (2 P 3, 13). Mamy udział w obietnicy wypełnienia dzieła, które w całej pełni będzie na miarę swojego Sprawcy. „(...) jak zostało napisane: to, czego ani oko nie widziało, ani ucho nie słyszało, ani serce człowieka nie zdołało pojąć, jak wielkie rzeczy przygotował Bóg tym, którzy Go miłują” (1 Kor 2, 9). Jako synowie Boży (por. Rz 8, 14n) otrzymujemy udział w wypełnieniu – i to nie tylko na rzecz nas samych, tzn. ludzi – dzieła nowego stworzenia, wolności i chwały bycia z Bogiem<sup>9</sup> Przyszłej wolności i chwały dzieci Bożych w przyszłym świecie, którego z wiarą i nadzieją oczekujemy, nie ogranicza żadna bariera egoizmu czy źle pojętej wyższości (por. cytowane powyżej Rz 8, 19–23)<sup>10</sup> Są one na miarę samego Boga, który ich udziela. Będą one takimi, jakimi

---

–25 et 17–18. Por. też H. CONZELMANN, *Grundriss der Theologie des Neuen Testaments*, Tübingen 1987, s. 232, R. SCHNACKENBURG, *Der neue Mensch – Mitte christliches Weltverständnis. Kol 3, 9–11* (1965), w: *Schriften zum Neuen Testament. Exegese in Fortschritt und Wandel*, München 1971, s. 403, H. SCHWANTES, *Schöpfung der Endzeit. Ein Beitrag zum Verständnis der Auferweckung bei Paulus*, Stuttgart 1963, s. 65n oraz 74n. Według J. R. LEVISON, *Creation and New Creation*, s. 189n, również 2 Kor 5, 17 może mówić o dziele zbawienia – nowego stworzenia jako odnoszącym się nie tylko do człowieka, ale również i do innych stworzeń.

<sup>8</sup> „Konkludując można powiedzieć: Nowy świat jest światem niewyobrażalnym” – J. RATZINGER, *Eschatologia – śmierć i życie wieczne*, Poznań 1984, s. 213.

<sup>9</sup> Oto jak na ten temat pisze X. Léon-Dufour: „Co więcej, cały wszechświat, którego grzeszna struktura rozpada się ustawicznie (...), któremu jednak jest też głoszona Dobra Nowina (...), będzie w Nim [tzn. w Chrystusie] obdarzony godnością dzieci Bożych (...). Wtedy wszystko stanie się nowe (...)” – X. LÉON-DUFOUR, *Słownik Nowego Testamentu*, przekład i opracowanie polskie bp Kazimierz Romaniuk, Poznań 1986, s. 584.

<sup>10</sup> Por. np. następujące słowa P. de Benedetti: „Przeciwko temu, co K. Barth określił mianem «delirium antropocentrycznego», mamy do czynienia z bogactwem świadectw: najpierw jeśli chodzi o praxis oraz, zwłaszcza dzisiaj, także jeśli chodzi o rozważania teologiczne. Te ostatnie opierają się na bardziej «chrześcijańskim» i bardziej biblijnym podejściu do stworzenia. (...) Można tutaj przypomnieć, zaczynając od czasów Ojców Kościoła, św. Bazylego oraz jego modlitwy za zwierzęta, rozważania św. Ryszarda z Chicester, rozmaite modlitwy zawarte w rytuałach, oczywiście postacie św. Franciszka oraz św. Antoniego, różnych mnichów oraz pustelników należących do Kościołów wschodnich. (...) Jest także formułowane twierdzenie o odkupieniu i o zmartwychwstaniu, które w jakiś sposób będzie dotyczyło także świata zwierząt (A. Frossard, Paolo VI)” – P. DE BENEDETTI, *Animali*, w: *Enciclopedia del cristianesimo. Storia a attualità di 2000 anni di speranza*, Novara 1997, s. 58.

On chce je mieć<sup>11</sup>. My zaś przez nasze życie, postępowanie otrzymaliśmy możliwość i obowiązek uczestniczenia w wypełnieniu planu, który uprzedza dzieło stworzenia i to dzieło kształtuje, który prowadzi dzieło stworzenia do zamierzonej dla niego pełni<sup>12</sup>. „(...) nam oznajmił tajemnicę (gr. *mystêrion*) swej woli według swego postanowienia, które przedtem w Nim powziął dla dokonania pełni czasów, aby wszystko na nowo zjednoczyć w Chrystusie jako Głowie: to, co w niebiosach, i to, co na ziemi” (Ef 1, 9–10; por. np. 3, 8n oraz 1 Kor 15, 24–28).

Obecnie jednym z zasadniczych aspektów wypełniania dzieła nowego stworzenia jest przemiana, odnowa ludzkiego serca<sup>13</sup> Już Stare

---

<sup>11</sup> Jakim według Bożego planu będzie odnowiony człowiek, świat, stworzenie? Stajemy tu wobec przerastającego nas misterium, które w pełni nie zostało nam objawione (por. np. 1 Kor 2, 9; Rz 8, 18n). Dotykamy tu między innymi bardzo ciekawego (i złożonego) zagadnienia statusu takich stworzeń, jak np. zwierzęta, czyli stworzeń plasujących się pod określonymi względami niżej od człowieka. Jeśli chodzi np. o dzieło zbawienia, to Objawienie koncentruje się na zbawieniu właśnie człowieka. Takie postawienie akcentów nie może być przypadkowe (choćby dlatego, że chodzi o przekaz zawarty w Objawieniu). Odnowienie ukazywane przez Objawienie odnosi się do człowieka. To w ten sposób, w stopniu zgodnym z Bożymi planami, dotyczy ono również i innych stworzeń (por. np. Rz 8, 19n; 2 Kor 5, 17n). O tym szczególnym miejscu człowieka w dziele odnowienia – zbawienia na swój sposób przypomina również Wielki Jubileusz Roku 2000. Dzieło odnowy stworzenia jest nierozzerwalnie związane z misterium wcielenia, kiedy to Syn przyjął na siebie właśnie ludzką naturę. Jak wiadomo, opierająca się na Objawieniu wiara Kościoła wyklucza, by zbawienie przekreślało np. odrębność osób. W tym znaczeniu doskonała i wieczna komunია zbawionych z Trójcą Świętą nie oznacza więc np. jakiegoś wymazania wszystkich różnic pomiędzy bytami. I tak człowiek pozostanie człowiekiem, stworzenie pozostanie stworzeniem. U początku zaś upadku – grzechu tkwi przecież pokusa uzurpacji miejsca należnego Bogu, iluzja, że można się z Nim zrównać, że można dowolnie manipulować różnicami pomiędzy bytami (por. np. Rdz 3, 5). Por. *Katechizm Kościoła Katolickiego* 1047: „Wszecławiat widzialny jest więc również przeznaczony do przemienienia, «by (...) przywrócony do pierwotnego stanu, służył już bez żadnej przeszkody sprawiedliwym», uczestnicząc w ich chwale w Jezusie Chrystusie Zmartwychwstałym” (*Katechizm* cytuje tu św. Ireneusza, *Adversus haereses*, V, 32, 1).

<sup>12</sup> „(...) wierni mają nie tylko błagać «Przyjdź Królestwo Twoje», ale w pewien sposób tę chwilę przyjścia przybliżać swoim życiem” – A. JANKOWSKI, „*Spiritus Consummator*” czyli ostateczne zadanie Ducha Świętego, w: *Napełnieni Duchem Świętym*, praca zbiorowa, Poznań 1982, s. 197.

<sup>13</sup> „(...) nowy kosmos zostaje zapowiedziany w tym samym czasie, gdy zostają przemienione serca (por. Iz 66, 23). To na tej drodze będzie objawione, że akt, który przemienia serce, oraz akt, który wyrывa ciało śmierci, są tylko jednym aktem” – P. BEAUCHAMP, *L'Un et l'Autre Testament. Tome II. Accomplir les Ecritures*, Paris 1990, s. 420.

Przymierze zna modlitwę o dokonanie tego dzieła, Liturgia Nowego Przymierza także po nią sięgnie: „Stwórz, o Boże, we mnie serce czyste i odnow w mojej piersi ducha niezwycięzonego!” (Ps 51, 12). To błaganie stworzenia, które zaznało niewoli grzechu (por. Ps 51, 2n), idzie w parze z obietnicą Stwórcy, który nie porzuca swojego dzieła, który je odnawia<sup>14</sup> i troszczy się o nie wypełniając plan zbawienia: „I dam wam serce nowe i ducha nowego tchnę do waszego wnętrza, odbiorę wam serce kamienne, a dam wam serce z ciała. Ducha mego chcę tchnąć w was i sprawić, byście żyli według moich nakazów i przestrzegali przykazań, i według nich postępowali” (Ez 36, 26n; por. 37, 12). Nowe stworzenie nie odnosi się jedynie do przyszłości eschatologicznej, do wieczności zbawienia. Na obecnym etapie wypełniania dzieła zbawienia misterium nowego stworzenia znajduje jeden ze swoich zasadniczych wymiarów także we wspólnocie nowego ludu Bożego, w Kościele. Jest to wspólnota powołana do bycia powszechną<sup>15</sup>, ogarniającą wszystkich – tak jak powszechne jest zaproszenie do podjęcia daru nowego stworzenia.

Nowy lud Boży, podobnie jak nowy człowiek, ma szczególne miejsce w misterium wypełnienia dzieła nowego stworzenia. W tych obu wypadkach w pewnym sensie nowe stworzenie już jest obecne w naszej doczesności<sup>16</sup>. Już Stare Przymierze ukazuje bardzo ścisły związek między nowym stworzeniem i odnowioną wspólnotą ludzką: odnowioną, nową również w znaczeniu zjednoczoną z Bogiem. „Albowiem oto Ja stwarzam nowe niebiosa i nową ziemię (...), bo oto Ja uczynię z Jerozolimy wesele i z jej ludu – radość” (Iz 65, 17–18). Również i w tym wypadku dar nowego stworzenia jest otwarty na powszechność. „Bo jak nowe niebiosa i nowa ziemia, które Ja uczynię, trwać będą przede Mną (...), tak będzie trwało wasze potomstwo i wasze imię. Sprawdzi się to, że każdego miesiąca podczas nowiu i każdego tygodnia w sza-

---

<sup>14</sup> Według *Piccolo dizionario biblico di Heinz Obermayer, Kurt Speidel, Klaus Vogt, Gerhard Zieler*, Edizione italiana a cura di Antonio Manissale, Torino 1991, s. 228, określenie „nowy” i jemu podobne w Piśmie św. podkreśla zwłaszcza ideę „stania się nowym”, co jest rozumiane jako wynik działania Bożego.

<sup>15</sup> Mówimy przecież o Kościele jako o katolickim czyli powszechnym.

<sup>16</sup> Nadzieja na coś takiego nie jest obca Staremu Przymierz (por. np. Jr 31, 21n.; Ez 36, 26; Iz 43, 10n.; 65, 17n.; Ps 51, 12). Por. A. GRABNER-HAIDER, *Nowe Stworzenie*, w: *Praktyczny słownik biblijny*, opracowanie zbiorowe katolickich i protestanckich teologów pod redakcją Antona Grabnera-Haidera. Przekład i opracowanie T. Mieszkowski, P. Pachciarek, Warszawa 1995, kol. 834.



bat, przyjdzie każdy człowiek, by Mi oddać pokłon” (Iz 66, 22–23). Mamy więc przemianę czy choćby pierwsze kroki na drodze jej urzeczywistnienia, jakby jakieś ponowne stworzenie wspólnoty ludu Bożego i to również w znaczeniu powołania do niej także pogan. Jest to rzeczywiście odnowienie: podjęcie pierwotnego zamiaru Bożego. Jednocześnie dokonuje się odnowienie człowieka i ludzkości, pojawia się nowa ludzkość i nowy człowiek. „Bo ani obrzezanie nic nie znaczy, ani nieobrzezanie, tylko nowe stworzenie” (Ga 6, 15). Nowe Przymierze zaznacza się poprzez nowe stworzenie. „On [tzn. Chrystus] bowiem jest naszym pokojem. On, który obie części [ludzkości] uczynił jednością, bo zburzył rozdzielający je mur – wrogość. (...) aby z dwóch [rodzajów ludzi] stworzyć w sobie jednego nowego człowieka, wprowadzając pokój, i [w ten sposób] jednych, jak i drugich znów pojednać z Bogiem w jednym Ciele przez krzyż, w sobie zadawszy śmierć wrogości” (Ef 2, 14–16). Mamy tu do czynienia z otwartą na wszystkich jako dar i propozycja powszechnością dzieła odnowy, pojednania oraz bycia z Bogiem. Następuje zjednoczenie Kościoła Starego Przymierza z poganami i w ten sposób powstaje Kościół Nowego Przymierza, nowego na miarę nowości życia wiecznego zjednoczenia z Bogiem (por. Ef 2, 11–22; por. Kol 3, 11). W ten sposób w dziele nowego stworzenia spełnia się zapowiedź Bożego błogosławieństwa: „Pokój! Pokój dalekim i bliskim! – mówi Pan” (Iz 57, 19).

Wejście w porządek nowego stworzenia (widoczne jest to zwłaszcza przy spojrzeniu na to ostatnie jako na wspólnotę Kościoła otwartego na zgromadzenie wszystkich ludzi) jest istotowo związane z nawróceniem. Nowy Testament jednoznacznie ukazuje zasadniczy związek wiary i chrztu, czyli wejścia w Nowe Przymierze i nowe stworzenie, z przemianą serca, z przemianą życia. Według Nowego Testamentu stając się chrześcijaninem, człowiek zmienia swoje życie, nawraca się, odnawia, rodzi się na nowo (por. np. Tt 3, 5 oraz J 3, 3n). I jest tu głęboka odpowiedniość zarówno z *creatio continua* jak i z nowym stworzeniem także w znaczeniu ostatecznym. Nowe stworzenie to wejście do Kościoła, włączenie w niego<sup>17</sup>, to droga przez niego ku pełni życia w wieczności. Taka przemiana serca już w życiu doczesnym czyni nowym stworzeniem i otwiera na pełnię tej nowości i odnowienia

---

<sup>17</sup> Por. uwagi do 2 Kor 5, 17 u J. W. ROSENBERGA, *Stworzenie*, w: *Encyklopedia biblijna*, redakcja naukowa Paul J. Achtemeier, Warszawa 1999, s. 1149.

w wieczności zbawienia. Czy nie stajemy tutaj wobec jak najbardziej zaskakującego daru Bożego, daru miłości, daru jednocześnie tak bardzo radykalnego i pełnego delikatności? Czy nie powinien on zachwycić? Jest on przecież na miarę i pierwszego stworzenia i ostatecznego odnowienia na wieczność zbawienia. Łączy on te dwa punkty kardynalne: początku i wypełnienia. Jednocześnie we właściwy Bożym zamysłem, miłości i wszechmocy sposób zostajemy tu powołani na współpracowników Boga (por. np. 1 Kor 3, 9; 1 Tes 3, 2) w dziele nowego stworzenia<sup>18</sup>. Mamy udział w dziele Pana, które On sam prowadzi ku pełni: „Przeto, bracia moi najmilsi, bądźcie wytrwali i niezachwiani, zajęci zawsze ofiarnie dziełem Pańskim, pamiętając, że trud wasz nie pozostaje daremny w Panu” (1 Kor 15, 58)<sup>19</sup>

### **Między powołaniem do istnienia oraz pełnią nowego stworzenia**

I nasze życie doczesne ma być nowy życiem. Ta nowość polega na coraz pełniejszym upodobnieniu się w miłości do Tego, który jest święty. „Czyż mamy trwać w grzechu, aby łaska bardziej się wzmogła? Żadną miarą! (...) Zatem przez chrzest zanurzający nas w śmierć zostaliśmy razem z Nim [tzn. z Chrystusem] pogrzebani po to, abyśmy i my wkroczyli w nowe życie – jak Chrystus powstał z martwych dzięki chwale Ojca” (Rz 6, 1. 4). Pierwsze przyjście Chrystusa znaczy jeden z zasadniczych punktów całych dziejów stworzenia. Jest już pewną antycypacją, początkiem, zadatkami, obecnością pełni zbawienia, pełni odnowy i nowego stworzenia. Dynamizuje ono i ukierunkowuje na wieczność zbawienia<sup>20</sup>. Chodzi tu o pojednanie oraz o przekraczanie dotychczasowych ograniczeń, o swego rodzaju wzrost ku pełni, który musi uporać się z obciążeniami przeszłości.

---

<sup>18</sup> W judaizmie porównywano nawrócenie poganina na judaizm do nowego stworzenia: „Ktokolwiek sprowadzi poganina blisko Boga i nawróci go, ten jak gdyby go stworzył” – Genesis Rabbah 39. 4, cyt. za J. R. LEVISON, *Creation and New Creation*, s. 189.

<sup>19</sup> Por. W. ŁYDKA, *Stworzenie*, s. 555: „Ponieważ człowiek jest obrazem Boga i koroną stworzeń, zbawienie człowieka stanie się – jak głosi nadzieja chrześcijańska – odnową i niejako nowym stworzeniem całego świata”.

<sup>20</sup> „Świat od początku zmierza do ostatecznego wypełnienia, a w Chrystusie rozpoczęło się już odnowienie świata” – T. WILSKI, *Stworzenie*, w: *Katolicyzm A – Z*, praca zbiorowa od redakcją ks. Zbigniewa Pawlaka, Poznań 1982, s. 347.

Orędzie dotyczące nowego stworzenia jest ściśle powiązane z darem pojednania. Pojednanie znajduje się u jego punktu wyjścia (por. np. 2 Kor 5, 17–21). Pojednanie jest dziełem Boga. Stanowi Jego dar i posiada właściwy sobie powszechny charakter<sup>21</sup>. „Bóg był w Chrystusie jednając świat ze sobą” (2 Kor 5, 19). Ten Boży dar pojednania należy podjąć. Przyjęcie go jakby posiadało dwa wymiary. Człowiek musi sam zostać pojednane, odnowione, wejść na drogę odnowienia. Ma on też uczestniczyć w tym dziele na rzecz nie tylko siebie samego, ale i innych stworzeń. „Tak więc w imieniu Chrystusa spełniamy posłannictwo jakby Boga samego, który przez nas udziela napomnień. W imię Chrystusa prosimy: pojednajcie się z Bogiem” (2 Kor 5, 20). Chrześcijanin jest więc i uczestnikiem dzieła pojednania – odnowienia, którego Bóg dokonuje w Chrystusie. Owocem i znakiem przyjętego pojednania i wejścia w Nowe Przymierze jest nowe stworzenie, nowy człowiek, nowa wspólnota ludzka (por. Ga 6, 15 Ef 2, 11–22 oraz Kol 3, 10–11).

Faktyczne przyjęcie pojednania jest nieoddzielne od przemiany życia. Nowe stworzenie, nowy człowiek to nowe, odnowione, odnawiające się coraz głębiej życie, postępowanie. I tak np. jedność i pokój zajmują miejsce podziałów i wrogości (por. Ga 6, 15; Ef 2, 11–22). Nie jest to już patrzeć „ludzkimi oczyma” (por. 2 Kor 5, 16n). Nie jest to już na sposób bałwochwalczy opieranie się na sile ludzkiej wraz np. z pokusą samowystarczalności (por. 2 Kor 10, 1–11). Odnawiająca przemiana musi dotyczyć całego człowieka i każdego człowieka. Ma się ona przejawiać w odrzuceniu tego, co właściwe dla „dawnego – starego” człowieka (Kol 3, 5–9 Ef 4, 25–30) i na staniu się nowym, odnowionym (Kol 3, 10; por. Rdz 1, 26), żyjącym nowym życiem<sup>22</sup>. „Zatem przez chrzest zanurzający nas w śmierć zostaliśmy razem z Nim pogrzebani po to, abyśmy i my wkroczyli w nowe życie – jak Chrystus powstał z martwych dzięki chwale Ojca” (Rz 6, 4). A oto jeden z przykładów, w jaki sposób słowo Boże widzi takiego odnowionego człowieka:

„Jako więc wybrańcy Boży – święci i umiłowani – obleczcie się w serdeczne miłosierdzie, dobroć, pokorę, cichość, cierpliwość, znosząc jedni drugich i wybacząc sobie nawzajem, jeśliby miał ktoś za-

---

<sup>21</sup> „Jak uczy tradycja chrześcijańskiego Wschodu, nie należy wikłać się w spekulacje na temat piekła, lecz modlić się, żeby wszyscy zostali zbawieni” – *Apocatàstasi*, w: *Enciclopedia del cristianesimo. Storia a attualità di 2000 anni di speranza*, Novara 1997, s. 58.

<sup>22</sup> Na temat antytezy dawny człowiek – nowy człowiek por. np. W. Foerster, *ktizò* etc., w: *Theological Dictionary of the New Testament III*, s. 1034.

rzut przeciw drugiemu: jak Pan wybaczył wam, tak i wy! Na to zaś wszystko przyobleczcie miłość, która jest więzią doskonałości. A sercami waszymi niech rządzi pokój Chrystusowy, do którego też zostaliście wezwani w jednym Ciele. I bądźcie wdzięczni! Słowo Chrystusa niech w was przebywa z całym swym bogactwem: z wszelką mądrością nauczajcie i napominajcie samych siebie przez psalmy, hymny, pieśni pełne ducha, pod wpływem łaski śpiewając Bogu w waszych sercach. I wszystko, cokolwiek działacie słowem lub czynem, wszystko czyńcie w imię Pana Jezusa, dziękując Bogu Ojcu przez Niego” (Kol 3, 12–17; por. też np. Ef 4, 23–24; Kol 3, 11; Ga 5, 22–23).

Nowy, odnawiający się człowiek charakteryzuje się przemianą życia, jego odnowieniem (por. Rz 6, 4). Jest to zmiana ukierunkowania, postępowania<sup>23</sup>. To w ten sposób człowiek pozostaje sobą dostępując jednocześnie odnowy i wzrastając. Dokonuje się to dzięki podjętej łasce Bożej. Ze strony Bożej misterium to można streścić następująco. „(...) Chrystus posiadając pełnię Ducha (Mk 1, 10 i paralelne; Łk 4, 1), udziela Go innym ludziom, aby ich wewnętrznie odnowić i uczynić z nich nowe stworzenie (Rz 8, 14–17; Ga 3, 2n; por. J 1, 12)”<sup>24</sup>. A dzieło Chrystusa i Ducha Świętego jest także i dziełem Ojca. „(...) posłał Bóg Syna swego (...), abyśmy mogli otrzymać przybrane synostwo. Na dowód tego, że jesteście synami, Bóg wysłał do serc naszych Ducha Syna swego, który woła: Abba, Ojcze! A zatem nie jesteś już niewolnikiem, lecz synem. Jeżeli zaś synem, to i dziedzicem z woli Bożej” (Ga 4, 4–7). Nowe stworzenie to obdarzenie wolnością i wyniesienie człowieka do najpełniejszego zjednoczenia z Ojcem i Synem i Duchem Świętym.

Do każdego odnosi się Boże zaproszenie do przyjęcia zbawienia, do odnowy życia, do przyjęcia pełni tej odnowy, jaką będzie zmartwychwstanie na życie wieczne<sup>25</sup>. Dobra Nowina jest „mocą Bożą ku zbawieniu dla każdego” (Rz 1, 16). Ewangelia ta jest głoszona, skierowana ku „wszelkiemu stworzeniu, które jest pod niebem” (Kol 1, 23). Przyjęcie

---

<sup>23</sup> Por. D. S. DOCKERY, *New Nature and Old Nature*, w: *Dictionary of Paul and His Letters*, Editors: Gerald F. Hawthorne, Ralph P. Martin. Associate Editor: Daniel G. Reid, Downers Grove–Leicester 1993, s. 628.

<sup>24</sup> P. AUVRAY, *Création*, w: *Vocabulaire de théologie biblique publié sous la direction de Xavier Léon-Dufour et de Jean Duplacy, Augustin George, Pierre Grelot, Jacques Guillet, Marc-François Lacan, Deuxième édition révisée et augmentée*, Paris 1971, kol. 225.

<sup>25</sup> Por. K. PRÜMM, *Diakonia pneumatos. Der Zweite Korintherbrief als Zugang zur apostolischen Botschaft. Auslegung und Theologie*. Band I. *Theologische Auslegung des Zweiten Korintherbriefes*, Rom–Freiburg–Wien 1967, s. 335.

tej mocy daje początek związkowi z Chrystusem, a przez Niego w Duchu Świętym z Ojcem, i prowadzi do zbawienia, do odnowienia (por. np. 2 Kor 5, 18n; Rz 8, 11n; Ga 4, 4n). W ten sposób w Chrystusie wszystko staje się nowe<sup>26</sup>. Nowe stworzenie przychodzi wraz i dzięki Nowemu Przymierzu (por. np. 1 Kor 11, 25). To ostatnie oznacza nową sytuację człowieka, który przystaje do Chrystusa, który w Duchu Świętym przyjmuje i podejmuje (mamy przecież do czynienia z przymierzem) zbawczy dar Ojca. I jest to Przymierze Ducha ożywiciela, przymierze dające życie, przywracające do życia, odnawiające życie. „On też sprawił, żeśmy mogli stać się sługami Nowego Przymierza, przymierza nie litery, lecz Ducha; litera bowiem zabija, Duch zaś ożywia” (2 Kor 3, 6). Jednym z zasadniczych darów przyniesionych przez Nowe Przymierze, Przymierze udzielone przez Ojca w Chrystusie i w Jego misterium paschalnym jest „nowy człowiek”, odnowienie człowieka (por. np. Ef 2, 15–16). Dar ten jednoznacznie sytuuje się na linii wytyczonej już przez pierwsze stworzenie. Z tym, że w wypadku przyjęcia daru stania się nowym człowiekiem sam człowiek zostaje wezwany do świadomego podjęcia go: „i przyoblec człowieka nowego, stworzonego według Boga, w sprawiedliwości i prawdziwej świętości” (Ef 4, 24)<sup>27</sup>. Nowe stworzenie jest drogą zjednoczenia człowieka nie tylko z Ojcem przez Syna w Duchu Świętym, ale dzięki pierwszemu także zjednoczenia ludzi między sobą. „Bo ani obrzezanie nic nie znaczy, ani nieobrzezanie, tylko nowe stworzenie” (Ga 6, 15). Oba te wymiary pozostają od siebie nieoddzielne tak, jak nieoddzielną jest miłość do Boga i do bliźniego.

Chrystus jest początkiem zarówno pierwszego jak i nowego stworzenia (por. np. 1 Kor 8, 6 oraz 2 Kor 5, 17). To właśnie On jest wypełnieniem odnowy wszystkiego. „To, co dawne, minęło” (2 Kor 5, 17). W tekście greckim czasownik znajduje się tu w trybie oznajmującym aorystu. Jest to czas przeszły dokonany. Otrzymujemy więc dobrą nowinę o dziele w określony sposób już wypełnionym przez Zbawiciela. Ten dar zbawienia – odnowy przyniesiony przez Chrystusa nie oznacza jednak bierności obdarowanego. Obdarowany nim ma przyjąć i podjąć Boży dar (por. np. Rz 6, 4; Ga 5, 15–25). „(...) wszystko stało

---

<sup>26</sup> Szerzej na temat określenia „nowy” etc. w przesłaniu Nowego Przymierza por. np. J. BEHM, *kainos* etc., *Theological Dictionary of the New Testament III*, 447n oraz *neos* etc., *Theological Dictionary of the New Testament IV*, 896n.

<sup>27</sup> Por. Kol 3, 10: „a przyoblekli nowego, który wciąż się odnawia ku głębszemu poznaniu Boga, według obrazu Tego, który go stworzył”.

się nowe” (2 Kor 5, 17). W grece i tutaj mamy czasownik również w trybie oznajmującym. Jednak jest on w czasie perfectum. Zazwyczaj czas ten wskazuje, że dana czynność miała miejsce w przeszłości i trwa, np. jeśli chodzi o jej skutki, w teraźniejszości. Czyli: „wszystko stało się nowe i jest nowe”. Czy również i w tym wypadku nie należałoby się spodziewać strony biernej? np. w znaczeniu „zostało uczynione nowe”? W każdym razie mamy jednoznacznie ukazane skutki związku z Chrystusem. Przez ten związek ma miejsce odnowienie. Zostało już ono zapoczątkowane i trwa. Sięgając po inne teksty Nowego Testamentu powiedzielibyśmy: zostało zapoczątkowane, trwa i zmierza ku swojej pełni (por. np. Kol 1, 15n). Z jednej więc strony mamy rodzaj wydarzenia o charakterze „punktowym”, zakończonego w przeszłości, wyjścia paschalnego. Z drugiej strony jawi się to, co zaczęło się w przeszłości i trwa, czyli trwający stan, który dotyczy części przeszłości, jest w teraźniejszości i poprzez tę ostatnią otwiera się na przyszłość, by i ją ogarnąć. Taki właśnie jest dar nowego stworzenia.

Nowe stworzenie już zostało zapoczątkowane, już ma miejsce i zmierza ku swojej pełni. Jest to możliwe dzięki związkowi z Chrystusem. Chrystus nie jest ograniczony czasem. I w jakiś sposób dotyczy to także naszego z Nim związku. Skutki związku z Chrystusem np. w drugiej części 2 Kor 5, 17 zostają przedstawione między innymi za pomocą czasowników. Te zaś gramatycznie są w stronie czynnej. Jest rzeczą oczywistą, że to nie człowiek zbawia. Czy jednak Ojciec, Syn i Duch Święty chcą, by związek zbawczy, odnawiający był jednostronny? Mamy przecież do czynienia z miłością, z przymierzem. Dar nowego stworzenia jest ofiarowany każdemu człowiekowi. Czy komukolwiek zostaje odmówiony dar przystania do Chrystusa? Jeśli chodzi o nas, żyjących właśnie teraz w doczesności, to nowe stworzenie, przystanie do Chrystusa polega na radykalnej przemianie dokonującej się z naszym udziałem poprzez życiowe przyjęcie standardów ludzkich reprezentowanych przez Chrystusa (por. 2 Kor 5, 15)<sup>28</sup>. To, że chodzi o zmianę radykalną, wcale przy tym jeszcze nie oznacza, że będzie ona natychmiastowa i od razu całkowita. W ramach tej radykalnej przemiany – często przy tym rozłożonej na całe życie doczesne – jest miejsce dla człowieka i jego współpracy z Bogiem<sup>29</sup>

---

<sup>28</sup> J. MURPHY-O'CONNOR, *The Second Letter to the Corinthians*, s. 822.

<sup>29</sup> Por. np. następujące uwagi na temat jednego z wymiarów naszej pracy nad sobą: „Asceza stanowi ustawiczną pracę – wysiłek – ćwiczenie – walkę «tracenia swojego wła-

„Mam właśnie ufność, że Ten, który zapoczątkował w was dobre dzieło, dokończy go do dnia Chrystusa Jezusa” (Flp 1, 6). Stajemy wobec paschalnego przejścia, uczestniczymy w wielkanocnym wyjściu ze starego porządku naznaczonego niewolą grzechu, śmierci oraz różnymi ich konsekwencjami (por. Rz 8, 20). Określenie „nowe stworzenie” (por. 2 Kor 5, 17 oraz Ga 6, 15) przywołuje na myśl dzieło stworzenia świata i człowieka<sup>30</sup> Równocześnie odnosi nas ono do dzieła wypełnionego przez Chrystusa. Jeśli można tak powiedzieć, to Zbawiciel w mocy Ducha podejmuje dzieło stworzenia, prowadzi je dalej, dopełnia to dzieło aż po jego pełnię w wieczności zbawienia. „Wszyscy bowiem zgrzeszyli i pozbawieni są chwały Bożej” (Rz 3, 23). Tak wygląda stary porządek, stary to znaczy naznaczony grzechem i śmiercią. „Być pozbawionym chwały Bożej” wyraża dramat stworzenia. Stało się ono łupem grzechu i śmierci. „(...) grzech wszedł na świat, a przez grzech śmierć” (Rz 5, 21). W ten sposób śmierć zakrólowała (por. Rz 5, 17). Nowe stworzenie jest daniem życia, przywracaniem go, wskrzeszaniem, prowadzeniem życia do zamierzonej przez Ojca pełni. Jest obdarzeniem chwałą i wolnością. „Bo stworzenie z upragnieniem oczekuje objawienia się synów Bożych. Stworzenie bowiem zostało poddane marności – nie z własnej chęci, ale ze względu na Tego, który je poddał – w nadziei, że również i ono zostanie wyzwolone z niewoli zepsucia, by uczestniczyć w wolności i chwale dzieci Bożych” (Rz 19–21; por. też 2 Kor 3, 7). Wejście w pełne urzeczywistnienie dzieła zbawienia, pełne stanie się nowym stworzeniem w zmartwychwstaniu na zbawienie wieczne, będzie jakimś wejściem w chwałę: „siej się w tym, co niechwalebne [nie posiadające chwały] – powstaje w chwale” (1 Kor 15, 43). Dzieło nowego stworzenia już zostało rozpoczęte (por. np. 2 Kor 5, 17). Ojciec dokonuje go przez Syna i przez Ducha Świętego. To właśnie o życiu doczesnym absolutny realista św. Paweł pisze: „Teraz zaś już nie ja żyję, lecz żyje we mnie Chrystus. Choć nadal prowadzę życie w ciele, jednak obecne życie moje jest

---

snego życia» tak, by stać się nowym stworzeniem w Chrystusie (por. Kol 3, 9–10), stworzeniem gotowym do przyjęcia daru miłości miłosiernej oraz przekazywania tego otrzymanego daru wszystkim innym ludziom. Jakakolwiek forma ascezy musi więc być podporządkowana temu przekazywaniu miłości” – L. CREMASCHI, *Ascesi*, w: *Enciclopedia del cristianesimo. Storia a attualità di 2000 anni di speranza*, Novara 1997, s. 74.

<sup>30</sup> Por. J. A. FITZMYER, *Pauline Theology*, w: *The New Jerome Biblical Commentary*, Edited by Raymond E. Brown, S. S. Joseph A. Fitzmyer SJ, Roland E. Murphy, O. CARM., London 1992, s. 1401.

życiem wiary w Syna” (Ga 2, 20). Rozpoczęła się przemiana nawrócenia (por. np. Rz 6, 1–2), odnowy. „Zatem przez chrzest zanurzający nas w śmierć zostaliśmy razem z Nim [tzn. z Chrystusem] pogrzebani po to, abyśmy i my wkroczyli w nowe życie – jak Chrystus powstał z martwych dzięki chwale Ojca. Jeżeli bowiem przez śmierć, podobną do Jego śmierci, zostaliśmy z Nim złączeni w jedno, to tak samo będziemy z Nim złączeni w jedno przez podobne zmartwychwstanie” (Rz 6, 4–5). Otrzymujemy tu udział w dziele Ojca i Syna i Ducha Świętego. Jest to dzieło odnawiającego wyzwolenia ze starego porządku zniewolenia grzechu i śmierci. „A jeżeli mieszka w was Duch Tego, który Jezusa wskrzesił z martwych, to Ten, co wskrzesił Chrystusa Jezusa z martwych, przywróci do życia wasze śmiertelne ciała mocą mieszkającego w was swego Ducha” (Rz 8, 11; por. też np. 1 Kor 6, 14; 2 Kor 4, 14). Jest to wielkie dzieło Boże włączenia odrodzonego człowieka w misterium życia trynitarnego. „Albowiem tych, których od wieków poznał, tych też przeznaczył na to, by się stali na wzór obrazu Jego Syna, aby On był pierworodnym między wielu braćmi” (Rz 8, 29). Na mocy tego daru w ekonomii nowego stworzenia ten, kto stał się nowym stworzeniem, sam zostaje powołany do udziału w tym zbawczym dziele odnowy. „Wszystko zaś to pochodzi od Boga, który pojednał nas z sobą przez Chrystusa i zlecił na posługę jednania” (2 Kor 5, 18), posługę czynienia stworzenia nowym, posługę przywracania synom marnotrawnym ich utraconego miejsca.

Nowe stworzenie rozpoczyna się wraz z Chrystusem. „Tak też jest napisane: Stał się pierwszy człowiek, Adam, duszą żyjącą, a ostatni Adam duchem ożywiającym” (1 Kor 15, 45). Jako nowe stworzenie jesteśmy dziełem Zbawiciela. Dzieło to przynosi jak najbardziej radykalne zmiany<sup>31</sup> Celem i wypełnieniem tego dzieła jest całkowite uwolnienie spod przemocy grzechu i śmierci, zjednoczenie ludzi z Bogiem i między sobą. Inaczej mówiąc jest to zbawienie – życie wieczne (por. Rz 5, 21: „aby jak grzech zaznaczył swoje królowanie śmiercią, tak łaska przejawiała swe królowanie przez sprawiedliwość wiodącą do życia wiecznego przez Jezusa Chrystusa, Pana naszego”)<sup>32</sup>. I to wszystko już się rozpoczęło, już jest naszym udziałem<sup>33</sup>:

---

<sup>31</sup> J. CAMBIER, *La seigneurie du Christ sur son Eglise et sur le monde d'après le Nouveau Testament*, „Irénikon” 30(1957), s. 395.

<sup>32</sup> Por. J. A. FITZMYER, *Pauline Theology*, s. 1401.

<sup>33</sup> Por. K. PRÜMM, *Diakonia pneumatos. Der Zweite Korintherbrief als Zugang zur apostolischen Botschaft. Auslegung und Theologie*. Band II. *Theologie des Zweiten*



„To wiedźcie, że dla zniszczenia grzesznego ciała dawny nasz człowiek został razem z Nim ukrzyżowany po to, byśmy już więcej nie byli w niewoli grzechu. Kto bowiem umarł, stał się wolny od grzechu. Otóż, jeżeli umarliśmy razem z Chrystusem, wierzymy, że z Nim również żyć będziemy, wiedząc, że Chrystus powstawszy z martwych już więcej nie umiera, śmierć nad Nim nie ma już władzy. Bo to, że umarł, umarł dla grzechu tylko raz, a że żyje, żyje dla Boga. Tak i wy rozumieście, że umarliście dla grzechu, żyjecie zaś dla Boga w Chrystusie Jezusie” (Rz 6, 6–11).

Oczywiście ta przemiana zapoczątkowana wraz z chrztem – a tym samym i z przyjęciem postawy wiary i nawrócenia – znajdzie swoją pełnię w życiu wiecznym. Jednak ogarnia ona we właściwy sobie sposób także i życie doczesne tego, kto jest w Chrystusie, tego, w kim Chrystus żyje<sup>34</sup>. „Nowe stworzenie w Chrystusie” oznacza przynależność do Chrystusa, zbawczy związek z Nim, komunię z Nim, przynależność do Jego wspólnoty<sup>35</sup>. To przez taki związek Chrystus czyni z nas nowe stworzenie. Być nowym stworzeniem to mieć udział w dziele Chrystusa. To doświadczać w sobie samym i poza sobą, wokół siebie, że zostaliśmy, że inni zostali ogarnięci przez Chrystusa, w Nim przez Jego dzieło i uniesieni ku wypełnieniu wszystkiego. Chrystus przez swoje dzieło otwiera eon nowego stworzenia, czyni nas nowym stworzeniem oraz wprowadza nas do królestwa nowego stworzenia. Pierwsze przyjście Chrystusa znaczy początek tego stanu rzeczy. Przyjście w chwale Zbawiciela przyniesie jego pełnię.

Pojęcie stworzenia zawiera w sobie ideę pewnego związku z Bogiem np. zależności, pochodzenia. Bóg podtrzymuje przy życiu swe

---

*Korintherbriefes. Erster Teil. Apostolat und christliche Wirklichkeit. Theologie des ersten Briefteils*, Kap. 1–7, Rom–Freiburg–Wien 1960, s. 366n.

<sup>34</sup> Według B. Rigaux u św. Pawła eschatologia nie ogranicza się jedynie do wymiaru czasowego, ale posiada również wymiar wertykalny. Poprzez zmartwychwstanie Jezusa to, co niebieskie (odwieczne lub przynajmniej wcześniejsze od ziemskiego, to co Boże), dołącza się ponownie do tego, co ziemskie, i poprzez antycypację działa w teraźniejszości eschatologicznego wypełnienia zbawienia (por. koncept *arrabôn* z 2 Kor 1, 22; 5, 5 Ef 1, 14). B. RIGAUX, *L'anticipation du salut eschatologique par l'Esprit*, w: *Foi et salut selon S. Paul (Epître aux Romains 1,16)*, Colloque oecuménique à l'Abbaye de St-Paul-hors-les-Murs, 16–21 avril 1968. Par M. Barth etc. Avec la collaboration de S. Agourides etc., Rome 1970, s. 118n.

<sup>35</sup> Tak np. J. MURPHY-O'CONNOR, *The Second Letter to the Corinthians*, s. 822.

stworzenia (Dz 17, 28 i Tm 6, 13; Hbr 1, 3) i kieruje je ku sobie (Rz 11, 36; 1 Kor 8, 6; Hbr 2, 10; 4, 13)<sup>36</sup>. Nowe stworzenie, które zaczyna się przez Chrystusa w Duchu Świętym, podejmuje i pogłębia ten związek. Podobnie jak przy nowym narodzeniu tak i w wypadku nowego stworzenia zawsze chodzi o działanie Boga Ojca, Jego Chrystusa i Jego Ducha. To w wyniku tego działania zostajemy dosięgnięci darem łaski i przemienieni<sup>37</sup>, stajemy się uczestnikami i współtwórcami paschalnej przemiany. „Wyrzucicie więc stary kwas, abyście się stali nowym ciastem, jako że praśni jesteście. Chrystus bowiem został złożony w ofierze jako nasza Pascha. Tak przeto odprawiamy święto nasze, nie przy użyciu starego kwasu, kwasu złości i przewrotności, lecz – praśnego chleba czystości i prawdy” (1 Kor 5, 7n). Przemiana nowego stworzenia jest paschą i wyjściem wyzwolenia z niewoli grzechu: „To wiedzcie, że dla zniszczenia grzesznego ciała dawny nasz człowiek został razem z Nim ukrzyżowany po to, byśmy już więcej nie byli w niewoli grzechu” (Rz 6, 6). Jest ona porzuceniem dawnego sposobu bycia, zmianą wewnętrzną objawiającą się sposobem życia godnym ucznia Chrystusa (por. Kol 3, 9). Stanowi ona odnowienie człowieka, uwolnienie go od groźby śmierci oraz jej oznak: „(...) że – co się tyczy poprzedniego sposobu życia – trzeba porzucić dawnego człowieka, który ulega zepsuciu na skutek zwodniczych żądź” (Ef 4, 22).

\* \* \*

Wraz z Chrystusem już prawie dwa tysiące lat temu rozpoczął się czas Nowego Przymierza i nowego stworzenia. Odtąd poprzez nawrócenie, wiarę i jej głoszenie<sup>38</sup>, sakramenty oraz całe swoje życie człowiek może wejść w nowe stworzenie i Nowe Przymierze, na jego mocy otrzymać dary Boże łącznie z tym największym, z pełnią nowego stworzenia, czyli ze zbawieniem w wieczności. Stawka uczestniczenia w nowym stworzeniu oraz w Nowym Przymierzu jest więc niebagatel-

---

<sup>36</sup> „(...) Stworzenie stanowi «misterium» obdarowującej zależności, więzi, podobieństwa i uczestnictwa w Bogu” – T. WILSKI, *Stworzenie*, s. 347.

<sup>37</sup> Por. *Nuova nascita*, w: *Piccolo dizionario biblico*, s. 228.

<sup>38</sup> Por. PAWEŁ VI, *Evangelii nuntiandi* 18: „Ewangelizować to dla Kościoła nieść Dobrą Nowinę wszystkim warstwą ludzkości i, pod jej wpływem, przemieniać od wewnątrz, czynić nową samą ludzkość”.

na. Jest ona nie tylko na miarę życia doczesnego, ale i całej wieczności. Rzeczywistość, którą określamy dla przykładu mianem zbawienia czy pełni nowego stworzenia, jest przebogata. Stanowi ona dar powszechny, dla wszystkich, ofiarowany wszystkim. Ojciec, Syn i Duch Święty pragną, by każdy powołany przez Nich do istnienia człowiek ten dar przyjął. Ten dar zbawienia wiecznego, początek nowego stworzenia, już jest udzielany, obecny w „teraz” naszego ziemskiego życia. To tak, jakby ten nieskończenie wielki dar przekraczał bezkresne granice wieczności. Już teraz doświadczamy mocy i chwały zmartwychwstania Zbawiciela. Już teraz doznajemy skutków obecności Ducha Świętego, odpuszczenia grzechów, odnowy życia przez dar i wysiłek nawrócenia, poprzez postawę wiary i miłości<sup>39</sup>. Pierwsze stworzenie znajduje się u początków dziejów zbawienia. Całe dzieje są urzeczywistnieniem tego dzieła. Początek jego wypełnienia zbiegnie się z wiecznością zbawienia. To wtedy zbawieni w pełni posiadą nowość życia (por. Rz 6, 4) i udziału w chwale Bożej (Rz 3, 23b). Dokona się to w mocy Ducha poprzez Chrystusa Odnowiciela, ostatniego i nowego Adama<sup>40</sup>, który jest początkiem i celem wszystkiego<sup>41</sup>. A Kościół, nowy lud Boży, nie tylko stara się wypełnić swoje powołanie do współdziałania w dziele nowego stworzenia<sup>42</sup>, Kościół także już teraz wielbi Ojca i Syna i Ducha Świętego za to dzieło<sup>43</sup>. Nadzieja nowego stworzenia w naszej doczesności zbiega się z obecnością nowego stworzenia. Jeśli obchodzimy Wielki Jubileusz 2000 lat od pierwszego przyjścia Chrystusa, to jest to także wielki jubileusz nowego stworzenia.

---

<sup>39</sup> „Ten, kto tak jak Jezus chce żyć dla innych, kto przyjmuje swoje życie jako krzyż przynoszący zbawienie, kto miłuje, stał się nowym stworzeniem Bożym; w jego życie wkroczyło nowe, to, co trwałe i stałe” – A. GRABNER-HAIDER, *Nowe Stworzenie*, kol. 834.

<sup>40</sup> Por. L. J. KREITZER, *Adam and Christ*, w: *Dictionary of Paul and His Letters*, Editors Gerald F. Hawthorne, Ralph P. Martin. Associate Editor: Daniel G. Reid, Downers Grove–Leicester 1993, s. 11.

<sup>41</sup> Por. J. A. FITZMYER, *Pauline Theology*, s. 1401.

<sup>42</sup> Por. np. *Orazionale per la preghiera dei fedeli* (Città del Vaticano 1983), s. 42 (okres wielkanocny): „Boże, nasz Ojciec, który w Chrystusie zmartwychwstałym dałeś początek nowemu stworzeniu, spraw, aby dzieci Kościoła za łaską Ducha Świętego głosiły wieczną nowość Ewangelii. Przez Chrystusa pana naszego”.

<sup>43</sup> Por. np. zawierający między innymi jutrznię i nieszpory modlitewnik *La preghiera del mattino e della sera. Lodi, ora media – vespri, compiata. Ciclo delle 4 settimane* (Bologna 1989), s. 401 (pierwsza antyfona, okres wielkanocny): „Ten, kto żyje w Chrystusie, jest nowym stworzeniem, alleluja”. Por. też np. trzecią prefację zwykłą.

## **LE JUBILÉ ET L'ESPOIR DE LA NOUVELLE CRÉATION**

### **Resumé**

L'an 2000 nous offre la possibilité de fêter le Grand Jubilé de 2000 ans dès la naissance du Sauveur. Le premier avènement du Christ s'inscrit dans l'oeuvre du salut comme un des ses plus importants points. D'une part il s'agit donc de l'action de grâce pour l'oeuvre accomplie et en train d'être accomplie. D'autre part toujours nous portons notre regard vers l'avenir, nous espérons la pleine participation à la plénitude du salut dans le monde à venir.

L'oeuvre du salut qui est l'oeuvre du Père et du Saint-Esprit coïncide avec l'histoire de la création. Cette dernière a besoin d'être sauvée. On parle ici par exemple de la nouvelle création. De cette manière est soulignée l'unité de l'oeuvre du salut. Dieu sauve ses créatures. Seulement Dieu peut créer. Seulement Dieu peut sauver. Dans une certaine manière la plénitude du salut s'identifie avec une plénitude du renouvellement de la création. A dire par exemple de St Paul il ne s'agit pas seulement ici des hommes (par. ex. Rm 8, 19s).

Déjà l'Ancienne Alliance attend de Dieu un renouvellement de la création. La Nouvelle Alliance est le temps et le lieu où ces attentes s'accomplissent de plus en plus. La plénitude de la nouvelle création coïncide avec la venue du Sauveur à la fin des temps et avec le début de l'éternité du salut. Pour sa part le début du renouvellement de la création coïncide avec le début de la Nouvelle Alliance, c'est-à-dire avec le premier avènement du Christ. Nous espérons avoir part à la plénitude de la nouvelle création. D'autre part nous avons déjà reçu la grâce de la participation à ce renouvellement qui progresse vers son accomplissement. Ainsi notre vie d'ici-bas est pour nous le temps de l'action de grâce, de l'espoir, de la réception de la grâce et d'une réponse à l'appel à la collaboration dans l'oeuvre du salut, dans l'oeuvre de la nouvelle création.